

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

കർമ്മണാ ദൈവനേത്രേണ ജന്തുർഭേദഹോപപത്തയേ |
സ്ത്രിയാഃ പ്രവിഷ്ട ഉദരം പുംസോ രേതഃ കണാശ്രയഃ || 1 ||

കലലം ത്വേകരാത്രേണ പഞ്ചരാത്രേണ ബുദ്ബുദം |
ദശാഹേന തു കർകന്ധുഃ പേശ്യണ്ഡം വാ തതഃ പരം || 2 ||

മാസേന തു ശിരോ ദ്വാഭ്യാം ബാഹ്വംഘ്രാഭ്യാംഗവിഗ്രഹഃ |
നഖലോമാസ്ഥിചർമാണി ലിംഗച്ഛിദ്രാദ്ഭവസ്ത്രിഭിഃ || 3 ||

ചതുർഭിർധാതവഃ സപ്ത പഞ്ചഭിഃ ക്ഷുത്തുഡുദ്ഭവഃ |
ഷഡ്ഭിർജരായുണാ വീതഃ കൗക്ഷൗ ഭ്രാമ്യതി ദക്ഷിണേ || 4 ||

മാതുർജഗ്ധാന്നപാനാദ്യദേധാതുരസമ്മതേ |
ശേതേ വിൺമൂത്രയോർഗർഭേ സ ജന്തുർജന്തുസംഭവേ || 5 ||

കൃമിഭിഃ ക്ഷതസർവാംഗഃ

സൗകുമാർയാത്പ്രതിക്ഷണം |

മൂർച്ഛാമാപ്നോത്യരുക്ലേശസ് -

തത്രതൈഃ ക്ഷുധിതൈർമുഹുഃ || 6 ||

കടുതീക്ഷ്ണോഷ്ണലവണരൂക്ഷാമ്ലാദിഭിരുൽബഭൌഃ |
മാതൃഭുക്തൈരുപസ്പൃഷ്ടഃ സർവാംഗോത്ഥിതവേദനഃ || 7 ||

ഉൽബേന സംവൃതസ്തസ്മിന്നന്ത്രൈശ്ച ബഹിരാവൃതഃ |
ആസ്തേ കൃത്വാ ശിരഃ കൂക്ഷൗ ഭുഗ്നപൃഷ്ഠശിരോധരഃ || 8 ||

അകൽപഃ സ്വാംഗചേഷ്ടായാം ശകുന്ത ഇവ പഞ്ജരേ |
തത്ര ലബ്ധസ്മൃതിർദൈവാത്കർമ്മ ജൻമശതോദ്ഭവം |
സ്മരന്ദീർഘമനുഷ്ടാസം ശർമ്മ കിം നാമ വിന്ദതേ || 9 ||

ആരഭ്യ സപ്തമാൻമാസാൽലബ്ധബോധോഽപി വേപിതഃ |
നൈകത്രാസ്തേ സൂതിവാതൈർവിഷ്ഠാഭൂരിവ സോദരഃ || 10 ||

നാഥമാന ഋഷീർഭീതഃ സപ്തവധിഃ കൃതാഞ്ജലിഃ |
സ്തുവീത തം വിക്ലവയാ വാചാ യേനോദരേർപിതഃ || 11 ||

ജന്തുരുവാച

തസ്യോപസന്നമവിതും ജഗദിച്ഛയാത്ത -
നാനാതനോർഭൂവി ചലച്ചരണാരവിന്ദം |
സോഽഹം വ്രജാമി ശരണം ഹ്യകുതോഭയം മേ
യേനേദൃശീ ഗതിരദർശ്യസതോഽനുരൂപാ || 12 ||

യസ്ത്വത്ര ബദ്ധ ഇവ കർമ്മഭിരാവൃതാത്മാ
ഭൂതേന്ദ്രിയാശയമയീമവലംബ്യ മായാം |
ആസ്തേ വിശുദ്ധമവികാരമഖണ്ഡബോധ -
മാതപ്യമാനഹൃദയേവസിതം നമാമി || 13 ||

യഃ പഞ്ചഭൂതരചിതേ രഹിതഃ ശരീരേ -
ച്ഛന്നോ യഥേന്ദ്രിയഗുണാർഥചിദാത്മകോഽഹം |

തേനാവികുംഭഹിമാനമൃഷിം തമേനം

വന്ദേ പരം പ്രകൃതിപുരുഷയോഃ പുമാംസം || 14 ||

യൻമായയോരുഗുണകർമ്മനിബന്ധന്യേന്ദ്രിയാസ്തിൻ

സാംസാരികേ പഥി ചരംസ്തദഭിശ്രമേണ |

നഷ്ടസ്മൃതിഃ പുനരയം പ്രവൃണീത ലോകം

യുക്ത്യാ കയാ മഹദനുഗ്രഹമന്തരേണ || 15 ||

ജ്ഞാനം യദേതദധാത്വകതമഃ സ ദേവ -

സ്ത്രൈകാലികം സ്ഥിരചരേഷ്വനുവർതിതാംശഃ |

തം ജീവകർമ്മപദവീമനുവർത്തമാനാ -

സ്താപത്രയോപശമനായ വയം ഭജേമ || 16 ||

ദേഹ്യന്യദേഹവിവരേ ജഠരാഗ്നിനാസ്യഗ് -

വിൺമൂത്രകുപപതിതോ ഭൃശതപ്തദേഹഃ |

ഇച്ഛന്നിതോ വിവസിതും ഗണയൻ സ്വമാസാൻ

നിർവാസ്യതേ കൃപണധീർഭഗവൻ കദാ നു || 17 ||

യേനേദൃശീം ഗതിമസൗ ദശമാസ്യ ഈശ

സംഗ്രാഹിതഃ പുരുദയേന ഭവാദൃശേന |

സ്വേനൈവ തുഷ്യതു കൃതേന സ ദീനനാഥഃ

കോ നാമ തത്പ്രതി വിനാഞ്ജലിമസ്യ കുർവാത് || 18 ||

പശ്യത്യയം ധിഷണയാ നനു സപ്തവധിഃ

ശാരീരകേ ദമശരീര്യപരഃ സ്വദേഹേ |

യത്സൃഷ്ടയാത്സം തമഹം പുരുഷം പുരാണം

പശ്യേ ബഹിർഹൃദി ച ചൈത്യമിവ പ്രതീതം || 19 ||

സോഽഹം വസന്നപി വിഭോ ബഹുദുഃഖവാസം

ഗർഭാന നിർജിഗമിഷേ ബഹിരന്ധകുപേ |

യത്രോപയാതമുപസർപതി ദേവമായാ
മിഥ്യാമതിർയദനു സംസൃതിചക്രമേതത് || 20 ||

തസ്മാദഹം വിഗതവിക്ലവ ഉദ്ധരിഷ്യ
ആത്മാനമാശു തമസഃ സുഹൃദാഽന്തമനൈവ |
ഭൂയോ യഥാ വ്യസനമേതദനേകരന്ധ്രം
മാ മേ ഭവിഷ്യദുപസാദിതവിഷ്ണുപാദഃ || 21 ||

കപില ഉവാച
ഏവം കൃതമതിർഗർഭേ ദശമാസ്യഃ സ്തുവന്യുഷിഃ |
സദ്യഃ ക്ഷിപത്യവാചീനം പ്രസൂത്യേ സുതിമാരുതഃ || 22 ||

തേനാവസൃഷ്ടഃ സഹസാ കൃത്വാവാക് ശിര ആതുരഃ |
വിനിഷ്ക്രാമതി കൃച്ഛേണ നിരൂച്ഛാസോ ഹതസ്മൃതിഃ || 23 ||

പതിതോ ഭുവ്യസ്യങ്മുത്രേ വിഷ്ഠാഭൂരിവ ചേഷ്ടതേ |
രോരുയതി ഗതേ ജ്ഞാനേ വിപരീതാം ഗതിം ഗതഃ || 24 ||

പരച്ഛന്ദം ന വിദുഷാ പുഷ്യമാണോ ജനേന സഃ |
അനഭിപ്രേതമാപന്നഃ പ്രത്യാഖ്യാതുമനീശ്വരഃ || 25 ||

ശായിതോഽശുചിപർയങ്കേ ജന്തുഃ സ്വേദജദുഷിതേ |
നേശഃ കണ്ഡൂയന്യേംഗാനാമാസനോത്ഥാനചേഷ്ടനേ || 26 ||

തുദന്ത്യാമത്വചം ദംശാ മശകാ മത്കുണാദയഃ |
രുദന്തം വിഗതജ്ഞാനം കൃമയഃ കൃമികം യഥാ || 27 ||

ഇത്യേവം ശൈശവം ഭൂക്ത്വാ ദുഃഖം പൗഗണ്ഡമേവ ച |
അലബ്ധാഭിപ്സിതോഽജ്ഞാനാദിദ്ധമന്യുഃ ശുചാർപിതഃ || 28 ||

സഹ ദേഹേന മാനേന വർധമാനേന മന്യുനാ |
കരോതി വിഗ്രഹം കാമീ കാമിഷ്യന്തായ ചാത്മനഃ || 29 ||

ഭൂതൈഃ പഞ്ചഭിരാഭഞ്ചേ ദേഹേ ദേഹ്യബുധോഽസകൃത് |
അഹംമമേത്യസദ്ഗ്രാഹഃ കരോതി കുമതിർമതിം || 30 ||

തദർഥം കുരുതേ കർമ്മ യദ്ബലോ യാതി സംസൃതിം |
യോഽനൂയാതി ദദത്ക്ഷേശമവിദ്യാകർമ്മബന്ധനഃ || 31 ||

യദ്യസദ്ഭിഃ പഥി പുനഃ ശിശ്നോദരകൃതോദൃമൈഃ |
ആസ്ഥിതോ രമതേ ജന്തുസ്തഥോ വിശതി പൂർവവത് || 32 ||

സത്യം ശൗചം ദയാ മൗനം ബുദ്ധിഃ ശ്രീർഹ്രീർയശഃ ക്ഷമാ |
ശമോ ദമോ ഭഗശ്ചേതി യത്സംഗാദ്യാതി സങ്ക്ഷയം || 33 ||

തേഷുശാന്തേഷു മൂഢേഷു ഖണ്ഡിതാത്മസ്വസാധുഷു |
സംഗം ന കുർയാച്ഛോച്ഛേഷു യോഷിത്ക്രീഡാമൃഗേഷു ച || 34 ||

ന തമാസ്യ ഭവേൻമോഹോ ബന്ധശ്ചാൻയപ്രസംഗതഃ |
യോഷിത്സംഗാദ്യഥാ പുംസോ യഥാ തത്സംഗിസംഗതഃ || 35 ||

പ്രജാപതിഃ സ്വാം ദുഹിതരം ദൃഷ്ട്വാ തദ്രൂപധർഷിതഃ |
രോഹിദ്ഭൂതാം സോഽൻവധാവദൃക്ഷരുപീ ഹതത്രപഃ || 36 ||

തത്സൃഷ്ടസൃഷ്ടസൃഷ്ടേഷു കോ ന്വഖണ്ഡിതധീഃ പുമാൻ |
ഋഷിം നാരായണമൃതേ യോഷിൻമയേഹ മായയാ || 37 ||

ബലം മേ പശ്യ മായായാഃ സ്ത്രീമയ്യാ ജയിനോ ദിശാം |
യാ കരോതി പദാക്രാന്താൻ ഭൂവിജുംഭേണ കേവലം || 38 ||

സംഗം ന കുർയാത്പ്രമദാസു ജാതു
യോഗസ്യ പാരം പരമാരുരൂക്ഷുഃ |

മത്സേവയാ പ്രതിലബ്ധാത്മലാഭോ
വദന്തി യാ നിരയദ്വാമസ്യ || 39 ||

യോപയാതി ശന്നൈർമായാ യോഷിദ്ദേവവിനിർമിതാ |
താമീക്ഷേതാത്മനോ മൃത്യും തുണ്ണൈഃ കൂപമിവാവൃതം || 40 ||

യാം മന്യതേ പതിം മോഹാൻ -
മന്മായാമൃഷഭായതീം |
സ്ത്രീത്വം സ്ത്രീസംഗതഃ പ്രാപ്തോ
വിത്താപത്യഗൃഹപ്രഭം || 41 ||

താമാത്മനോ വിജാനീയാത്പത്യപത്യഗൃഹാത്മകം |
ദൈവോപസാദിതം മൃത്യും മൃഗയോർഗായനം യഥാ || 42 ||

ദേഹേന ജീവഭൂതേന ലോകാൽലോകമനുവ്രജൻ |
ഭുഞ്ജാന ഏവ കർമാണി കരോത്യവിരതം പുമാൻ || 43 ||

ജീവോ ഹ്യന്യാനുഗോ ദേഹോ ഭൂതേന്ദ്രിയമനോമയഃ |
തന്നിരോധോന്യ മരണമാവിർഭാവസ്തു സംഭവഃ || 44 ||

ദ്രവ്യോപലബ്ധിസ്ഥാനസ്യ ദ്രവ്യേഷായോഗ്യതാ യദാ |
തത്പഞ്ചത്വമഹമ്മാനാദുത്പത്തിർദ്രവ്യദർശനം || 45 ||

യഥാക്ഷ്ണോർദ്രവ്യാവയവദർശനായോഗ്യതാ യദാ |
തദൈവ ചക്ഷുഷോ ദ്രഷ്ടൂർദ്രഷ്ടൃത്വായോഗ്യതാനയോഃ || 46 ||

തസ്മാന്ന കാർയഃ സന്ത്രാസോ
ന കാർപണ്യം ന സംഭ്രമഃ |
ബുദ്ധ്യാ ജീവഗതിം ധീരോ
മുക്തസംഗശ്ചരേദിഹ || 47 ||

സമൃഗ്ദർശനയാ ബുദ്ധ്യാ യോഗവൈരാഗ്യയുക്തയാ |
മായാവിരചിതേ ലോകേ ചരേന്യസ്യ കലേവരം || 48 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
തൃതീയസ്കന്ധേ കാപിലേയോപാഖ്യാനേ
ജീവഗതിർനാമൈകത്രിംശോധ്യായഃ ||